

รายงานผลการประชุมวิชาการ

เรื่อง “การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในการผลิตพลังงานไฟฟ้า”

ราชบัณฑิตยสถาน ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วันจันทร์ที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ

ปกรณ์ อกุลพันธุ์

ประธานคณะกรรมการอำนวยการ

จัดการสัมมนาทางวิชาการของราชบัณฑิตยสถาน

เรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำ

ปัจจุบันภาวะการเพิ่มขึ้นและความผันผวนของราคาน้ำมันมีผลกระทบต่อภาวะการแข่งขันของอุตสาหกรรมของประเทศและค่าครองชีพของประชาชนอย่างมาก ประเทศไทยยังมีแหล่งพลังงานภายในประเทศไม่เพียงพอ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศกว่าครึ่งหนึ่งของความต้องการ คิดเป็นมูลค่ากว่า ๗๐๐,๐๐๐ ล้านบาทหรือกว่าร้อยละ ๑๐ ของ GDP และมีมูลค่าประมาณร้อยละ ๑๕ ของมูลค่าสินค้าทั้งหมดที่ส่งออกใน พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้ กว่าร้อยละ ๘๐ ของพลังงานที่ใช้ยังเป็นเชื้อเพลิงฟอสซิล (ถ่านหิน น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ)

ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับโลก

การเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งพลังงานสะอาดภายในประเทศเป็นแนวทางพื้นฐานในการลดนำเข้าและลดผลกระทบจากปัญหาพลังงานพลังน้ำขนาดเล็กเป็นแหล่งพลังงานหมุนเวียนที่เหมาะสมมากที่สุดประเภทหนึ่ง เพราะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก ใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน และสามารถผลิตขึ้นได้เองในประเทศเป็นส่วนใหญ่

นอกจากแหล่งพลังน้ำภายในประเทศแล้ว ประเทศไทยยังมีนโยบายที่จะใช้แหล่งพลังน้ำของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า และได้เริ่มพัฒนาและทำข้อตกลงไปแล้วหลายโครงการ แผนงานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาแหล่งพลังน้ำจากประเทศเพื่อนบ้านควรจัดทำอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดผลดีแก่การใช้พลังงานของประเทศอย่างยั่งยืน

น้ำเป็นทรัพยากรที่มีค่า เป็นสิ่งที่จำเป็นแก่ชีวิตของมนุษย์ การใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าจึงต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง ไม่ให้มีผลกระทบต่อการใช้น้ำในการบริโภคอุปโภคของประชาชนและการชลประทานของภาคเกษตรกรรม ดังนั้น จึงควรศึกษาความเป็นไปได้ที่จะลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อให้มีข้อมูลที่สมบูรณ์ สามารถดำเนินการอย่างรอบคอบขึ้น เกิดผลทางบวกแก่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างแท้จริง ในขณะที่เดียวกันก็สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเหล่านี้แก้ปัญหาพลังงานของประเทศได้

จากความสำคัญดังกล่าว คณะกรรมการอำนวยการจัดการสัมมนาทางวิชาการของราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้แต่งตั้งจากราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกทั้ง ๓ สำนัก คณะผู้บริหารและข้าราชการของราชบัณฑิตยสถาน (ดังรายชื่อที่ปรากฏท้ายบทความ) เพื่อหาข้อสรุปทางวิชาการที่เกี่ยวกับ

การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังน้ำขนาดเล็กอาจพัฒนาได้จากแหล่งพลังน้ำที่หลากหลาย เช่น การสร้างเขื่อนและติดตั้งกังหันน้ำสำหรับแหล่งน้ำขนาดเล็ก การติดตั้งกังหันน้ำที่เขื่อนชลประทานที่มีอยู่แล้ว การสร้างเขื่อนตามแม่น้ำเป็นระยะ ๆ เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า (cascade system) และ การใช้พลังน้ำจากน้ำทิ้งท้ายเขื่อนขนาดใหญ่

การพัฒนาพลังน้ำขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยภายในประเทศและในประเทศเพื่อนบ้านก็ยังเป็นไปได้ และควรพิจารณาศึกษากันอย่างจริงจังจากข้อมูลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ประเทศไทยมีแหล่งพลังน้ำขนาดใหญ่ที่ยังไม่ได้พัฒนาอีกกว่า ๔,๐๐๐ MWe แต่การพัฒนาเขื่อนขนาดใหญ่มักประสบปัญหาการต่อต้านของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

การจัดการทรัพยากรน้ำ เสนอต่อรัฐบาลและเผยแพร่แก่ประชาชน จึงได้ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดการประชุมวิชาการเรื่อง “การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในการผลิตพลังงานไฟฟ้า” ขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ เพื่อระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย นักวิชาการด้านพลังงาน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลการประเมินศักยภาพการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานขนาดเล็กและขนาดใหญ่ทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่สามารถใช้ผลิตพลังงานไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย มาเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาพลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และลดปัญหาสังคมที่เกิดจากการพัฒนาแหล่งน้ำเหล่านี้ให้อยู่ในระดับต่ำที่สุด

ผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการครั้งนี้ประกอบด้วย ราชบัณฑิต ภาคีสมาชิก ผู้บริหาร และข้าราชการของ ราชบัณฑิตยสถาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ สกว. นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ ๑๓๐ คน หัวข้อที่บรรยายมีดังนี้

๑. สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาไฟฟ้าพลังงานสำหรับประเทศไทย โดย ศ. ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ ราชบัณฑิต ประธานกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย

๒. นโยบายและแผนพัฒนาพลังงานของประเทศ โดย นายบุญส่ง เกิดกลาง รองผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

๓. การพัฒนาโครงการพลังงานขนาดเล็ก โดย อธิบดีกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

๔. โครงการเขื่อนพลังน้ำในแม่น้ำโขงระหว่างลาวกับไทย โดย นายอดุล ฉายอรุณ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

๕. การจัดการโครงการเขื่อนปากมูล โดย นายวันชัย ประไพสุวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสำรวจที่ดินพลังงาน ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

๖. โครงการเขื่อนน้ำหมันและน้ำสาน โดย นายพีระชัย จรรยาพรวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพิเศษ ๑ ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

๗. กรณีศึกษาเขื่อนพลังน้ำในประเทศลาว โดย นางสุพจี นิลอุบล กงสุลกิตติมศักดิ์สวีเดนประจำประเทศไทย

๘. การประเมินศักยภาพของพลังน้ำขนาดเล็กเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าในประเทศไทย โดย รศ.ชัยยุทธ ชินณะราศรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๙. การบริหารจัดการโครงการพลังน้ำขนาดเล็กในชนบท โดย นายฉัตรดนัย ฉัตรพลรักษ์ บริษัท Able Consultant

๑๐. ผลกระทบของเขื่อนต่อสุขภาพของชุมชน โดย ศ. ดร. พญ.ศศิธร ผู้กฤตยาคามิ ภาคีสมาชิก และ ศ. ดร. นพ.ปณต มิคะเสน ราชบัณฑิต

รายละเอียดของบทความทั้งหมดและผลสรุปที่ได้จากการประชุมนี้ ราชบัณฑิตยสถานได้รวบรวมจัดพิมพ์เป็นวารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี โดยใช้ชื่อว่า “ทรัพยากรน้ำเพื่อพัฒนาการผลิตกำลังงาน (Water Resources for Development Power Generation)” นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๕๐ จะดำเนินการจัดทำวารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา เรื่อง “ทรัพยากรน้ำกับการเมืองและเศรษฐกิจ โดยที่สำนักธรรมศาสตร์และการเมืองของราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้รับผิดชอบ และวารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ เรื่อง “ทรัพยากรน้ำกับชีวิต” โดยที่สำนักศิลปกรรมเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ ราชบัณฑิตยสถานจะได้นำหนังสือทั้ง ๓ เล่มดังกล่าว ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเสนอความเห็นต่อรัฐบาล รวมทั้งแจกจ่ายไปยังหน่วยงาน สถาบันการศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป.

รายชื่อคณะกรรมการอำนวยการจัดการสัมมนาทางวิชาการของราชภัฏบึงกาฬ เรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำ

๑. ศ. ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช	นายกราชภัฏบึงกาฬ	ที่ปรึกษา
๒. ศ. ดร.กาญจนา นาคสกุล	อุปนายกราชภัฏบึงกาฬ	ที่ปรึกษา
๓. ศ. ดร.ปกรณ์ อุดลพันธ์	อุปนายกราชภัฏบึงกาฬ	ประธานกรรมการ
๔. ศ.ไพฑูริย์ พงศะบุตร	ประธานสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง	กรรมการ
๕. ศ. ดร. นพ.ปณิต มิคะเสน	ประธานสำนักวิทยาศาสตร์	กรรมการ
๖. ศ.ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์	ประธานสำนักศิลปกรรม	กรรมการ
๗. ศ. ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์	ราชภัฏบึงกาฬสำนักวิทยาศาสตร์	กรรมการ
๘. ศ. ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ	ราชภัฏบึงกาฬสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง	กรรมการ
๙. ดร.สันหัต โรจนสุนทร	ราชภัฏบึงกาฬสำนักวิทยาศาสตร์	กรรมการ
๑๐. ศ. ดร.นิยะดา เหล่าสุนทร	ราชภัฏบึงกาฬสำนักศิลปกรรม	กรรมการ
๑๑. นางจินตนา พันธุ์ฝึก	เลขาธิการราชภัฏบึงกาฬ	กรรมการ
๑๒. นายมานิตย์ ทองสอน	รองเลขาธิการราชภัฏบึงกาฬ	กรรมการ
๑๓. ศ. นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์	บรรณาธิการวารสารราชภัฏบึงกาฬ	กรรมการ
๑๔. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์		กรรมการ
๑๕. นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ	ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมือง	กรรมการ
๑๖. นางสาวสาวิตรี แสนสว่าง	ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์	กรรมการ
๑๗. นางสาวกนกวลี ชูชัยยะ	ผู้อำนวยการกองศิลปกรรม	กรรมการ
๑๘. นางนัยนา วราอัศวปติ	นักวรรณศิลป์ ๘	เลขานุการ
๑๙. นายพรราชา ไทรงาม	นักวรรณศิลป์ ๕	ผู้ช่วยเลขานุการ